



Ministerie van Economische Zaken
Directie Natuur en Biodiversiteit
T.a.v. de heer R.M. Ravesteijn
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Middelburg, 24 maart 2016

Onderwerp:
zienswijze aanvraag oesterkweek experimenten Nederlandse Oestervereniging (NOV)

Geachte heer Ravesteijn,

Op 15 februari jl. werden wij in de gelegenheid gesteld een zienswijze in te dienen op de vergunningaanvraag van de Nederlandse Oestervereniging (NOV) voor het plaatsen van diverse typen off-bottom installaties voor het kweken van oesters op en direct naast een aantal nader genoemde oesterpercelen in Natura 2000-gebied Oosterschelde. Off-bottom kweek experimenten zijn onderdeel van het 'Plan van Aanpak Oesterproblematiek'. De Zeeuwse Milieufederatie en Vereniging Natuurmonumenten maken graag gebruik van de geboden mogelijkheid om te reageren op de Nb-wet vergunningaanvraag.

Experiment

De NOV stelt dat oogsten sterk teruglopen door het herpesvirus en oesterboorders, en mogelijk ook door draagkrachtproblemen in de Oosterschelde. Om de problemen in de sector te boven te komen, wil de NOV experimenteren met verschillende nieuwe kweektechnieken die niet gebonden zijn aan de bodem. De technieken bestaan in het buitenland (Frankrijk, Nieuw-Zeeland), maar zijn relatief nieuw voor de Nederlandse wateren.

De voorgestelde experimenten kunnen een stap zijn in een innovatieproces. De natuurorganisaties hebben dan ook geen fundamentele bezwaren tegen de voorliggende aanvraag, mits deze niet in strijd zijn met de natuurwaarden in de Oosterschelde. Hiertoe is er een aantal aandachtspunten die we graag aan u voorleggen.

Allereerst gaat het hier om de tijdelijkheid van de experimenten. Het ministerie van EZ noemt zelf in haar beleidsbesluit Schelpdierteelt 2005-2020 (Ruimte voor zilte oogst) wat zij onder experimentele omstandigheden verstaat: kleinschalig en begeleid door onderzoek. De kleinschaligheid is af te lezen uit de aanvraag: het gaat om 3,5 % van de totale kweekcapaciteit. We gaan er vanuit dat er geen rechten worden opgebouwd bij de huidige experimenten. Deze zorg is mede ingegeven door de gang van zaken bij experimenten met MZI's. De zeer recente uitspraak van de Rechtbank Zeeland-West-Brabant te Breda laat zien dat de rechter al snel van mening is dat er eigendomsrechten worden opgebouwd.

uw stem voor natuur en milieu

De experimenten worden uitgevoerd met de intentie om bij succes te kunnen opschalen. De voorliggende experimenten worden uitgevoerd op bestaande percelen en een stukje daarbuiten in aangrenzend gebied. Dat relatief kleine ruimtebeslag buiten bestaande percelen vormt voor ons nu geen reden tot bezwaar. Toch willen wij u vragen om een beleidslijn op te stellen, waarbij off-bottom kweek begrensd wordt binnen bestaande oesterpercelen.

Op dit moment loopt er in het kader van RAAK/PRO een onderzoek naar innovatieve opstellingen voor oesterkweek. Er staan reeds diverse proefopstellingen in de Oosterschelde (op de slikken van Kats, bij Yerseke in het Keeten). Daarnaast zien wij naast de Nb-wet aanvraag voor de experimenten van de NOV, diverse aanvragen van individuele bedrijven. Gezien het feit dat alle vergunningaanvragen onder de noemer van experiment worden ingediend, en de experimenten deels gefinancierd worden met publieke middelen, vragen wij u als vergunningverlener te zorgen voor efficiënte, delta-brede kennisdeling, en het voorkomen van doublures.

Integraal beleid

De natuurorganisaties streven ernaar om de ecologie in het Oosterscheldegebied beter in balans te brengen met de economische waarden. Naar onze mening is het mogelijk om een (intensieve) schelpdierkweek te combineren met de ontwikkeling van wilde schelpdierbestanden. Hiertoe dient de huidige methode van kweek wel een transitie door te maken. Het ruimtebeslag van de totale schelpdierkweek is momenteel zodanig dat er letterlijk minder draagkracht is voor wilde mossels, kokkels en oesters. Daarnaast toont de praktijk aan dat de invoer van invasieve exoten door schelpdiertransporten nog niet onder controle is. De Japanse oesterboorder is hoogstwaarschijnlijk met oestertransporten geïntroduceerd uit Frankrijk.

Onze organisaties pleiten er dan ook voor om niet alleen de symptomen aan te pakken, maar ook de oorzaak. Hopelijk is het de komende jaren mogelijk om in samenspraak met rijksoverheid, provincie en sector het ruimtebeslag van de kweek beter in balans te brengen met de ontwikkeling van natuurwaarden, en de import van invasieve exoten te verminderen.

Zoals hierboven reeds aangegeven, vragen wij u om heel duidelijk aan te geven dat deze experimenten een tijdelijk karakter hebben, en het uitdrukkelijk de bedoeling is om de experimenten op het einde van de looptijd te beëindigen. In de komende jaren kan dan in goed overleg worden gezien of de experimenten kunnen worden vervolgd. Hiertoe zal dan eerst in nauw overleg met alle betrokkenen een beleidskader dienen te worden ontwikkeld.

Monitoring

Op dit moment zit er een concept offerte begeleiding oesterkweek experiment bij de Passende Beoordeling, toegevoegd als bijlage. De begeleiding van de experimenten door onderzoek moet uiteraard geborgd worden in de vergunningverlening.

Aandachtspunt is dat de monitoring voldoende informatie zal moeten opleveren om te kunnen beoordelen of bij opschaling effecten te verwachten zijn op de instandhoudingsdoelstellingen N2000. Eén van de natuurfuncties van internationaal belang is de functie van de Oosterschelde als foerageergebied voor steltlopers. Uit de PB van de huidige aanvraag blijkt dat de negatieve effecten op de natuur en de vogels in het bijzonder niet noemenswaardig zijn. Daarbij gaat men er vanuit dat er alleen sprake is van een beperkte verstoringruimte rondom de opstelling. Dit is echter niet juist. Uit onderzoek is bekend dat juist die laagste zone essentieel is voor de steltlopers, en dan vooral voor de

kleinere soorten, om voldoende foerageertijd te hebben. Met andere woorden als de laagste zone iedere dag verstoord wordt zal in feite het hele slik erboven verstoord worden. Een ander aandachtspunt bij de monitoring is het mogelijk ontstaan van 'dead zones' onder de kweekopstellingen, zoals die ook bekend zijn uit de grootschalige oesterkweek in de Baai van Arcachon.

De resultaten van de monitoring zijn bepalend voor de vraag of de experimenten kunnen worden voortgezet. Wij vragen u dan ook om in de vergunning voorwaarden rondom openbaarheid van de bevindingen en het opstellen van tussentijdse rapportages op te nemen.

Betrokkenheid

Onze organisaties zijn niet betrokken geweest bij de voorbereidingen van deze experimenten. Ook zijn we niet betrokken bij het proces rond het "Plan van Aanpak Oesterproblematiek". Dit vinden wij betreurenswaardig. De natuurorganisaties zijn nauw betrokken bij gebiedsafspraken welke moeten leiden tot het verduurzamen van diverse vormen van visserij in Noordzee en Waddenzee. Er is momenteel nog geen proces om de transitie van de oesterkweek te laten samenvallen met de herintroductie van (platte) oesterbanken.

Op 14 maart jl. werden wij uitgenodigd voor een gesprek tussen EZ, provincie Zeeland, de NOV, Natuurmonumenten en ZMf. Deze uitnodiging hebben wij gewaardeerd, en zien we als een eerste stap op weg naar een gebiedsproces voor Grevelingen en Oosterschelde.

De voorgenomen experimenten kennen een looptijd van bijna 5 jaar. Wij zijn graag betrokken bij de tussentijdse uitkomsten van de monitoring en eventueel vervolg van de experimenten, bijvoorbeeld middels jaarlijks overleg tussen de hierboven genoemde partijen. Ook pleiten wij er voor om al vroegtijdig te beginnen met het ontwikkelen van een beleidslijn voor (eventuele) definitieve inpassing van off-bottom kweek in de deltawateren. Ook hier willen wij graag bij betrokken worden.

Voor off-bottom kweek experimenten en eventuele andere experimenten zoals beschreven in het Plan van Aanpak Oesterproblematiek zouden we het waarderen als de sector voortaan vroegtijdig met natuur- en milieuorganisaties in overleg treedt. Daarbij hechten wij aan eraan om binnen de oestersector met één overkoepelende gesprekspartner te spreken.

Met vriendelijke groet,
mede namens vereniging Natuurmonumenten,

Marc Argeloo,
directeur ZMf